

THEMA**De oren gaan open**

Een mens kan op verschillende manieren doof zijn. Het kan gaan om een lichamelijke handicap, maar ook om de neiging zich af te sluiten voor nieuwe, afwijkende geluiden. Bij de genezing van een dove door Jezus gaan niet alleen de oren van die man open. Ook de blijde boodschap, dat met Jezus Gods heil in deze wereld doorbreekt, vindt gehoor.

MARCUS 7:31-37**De genezing van een dove**

Dit verhaal lijkt veel op het verhaal van de genezing van een blinde in Marcus 8:22-26. Het begint op dezelfde manier: na de aanduiding van de plaats wordt verteld hoe men een zieke bij Jezus brengt om deze zieke aan te raken. Opvallend is dat in beide gevallen Jezus de genezing niet alleen via een machtswoord verricht maar via bijzondere handelingen. Vreemd genoeg vinden we deze twee verhalen alleen in het evangelie van Marcus. Om een of andere reden hebben Matteüs en Lucas, die het evangelie van Marcus kenden en gebruikten als bron voor hun versie van het evangelie, deze verhalen niet overgenomen. Dat zou wel eens te maken kunnen hebben met de ongebruikelijke elementen, die daarmee des te interessanter worden.

Een omweg?

Jezus is op weg van Tyrus via Sidon, de grote Fenicische havenstad ten noorden van Israël, naar het meer van Galilea. Hij neemt echter niet de kortste weg, want hij gaat via Dekapolis. Dat ligt ten oosten van de Jordaan, ten zuid-oosten van het meer van Ga-

lilea. We kennen het van de genezing van een bezetene (Marcus 5:1-20). Nadat Jezus hem heeft bevrijd van de geesten die zijn leven verzieken, heeft Jezus hem erop uit gestuurd om in Dekapolis te vertellen van Jezus' daden. Hier heeft men Jezus dus al een beetje leren kennen. Zou men in Jezus nu ook de Messias herkennen? Zo meteen gaat het richting Jeruzalem. In het religieuze centrum van Israël zal men snel geneigd zijn de oren en de ogen te sluiten voor het nieuwe dat Jezus laat horen en zien. Heeft zijn boodschap in de buitengewesten meer kans?

Een zucht

De genezen bezetene heeft zijn werk blijkbaar goed gedaan, want men verwacht veel van Jezus. Men hoopt op genezing van de dove. Waarschijnlijk kan hij door zijn handicap slecht spreken (in het opschrift boven dit gedeelte is in de meeste Nederlandse vertalingen ten onrechte sprake van een doofstomme). Jezus zondert zich af met de dove man. Ook al is de reactie van de omstanders niet onbelangrijk, de persoonlijke zorg voor die ene staat voorop. De aandacht merk je ook aan de manier waarop Jezus ingaat op het verzoek. Hij gaat verder dan een eenvoudige handoplegging. Jezus slaat daarbij zijn ogen naar de hemel en zucht. Vooral dat laatste horen we maar zelden van Jezus. We komen het alleen nog tegen in het volgende hoofdstuk: Marcus 8:12. De zucht klinkt hier als een teken van vermoeide droefheid: wat staat deze aarde toch ver af van de hemel!

Nieuwe schepping

Jezus steekt bij deze genezing de handen uit de mouwen. De geba-

ren hebben iets symbolisch. Hij prikt als het ware de doofheid in de oren door en laat de andere delen, via het spuw op zijn handen, in de kracht van zijn eigen gezonde tong. Het lijken magische handelingen van een tovenaars. Toch zullen we hier veeleer moeten denken aan Gods scheppende handelen waarvan wordt verteld in Genesis 1 en 2. God maakt de mens uit het stof der aarde en blaast hem de levensadem in. Jezus laat hier iets zien van een nieuwe schepping. Hij voegt het woord bij de daad. Het klinkt als de scheppingswoorden uit Genesis 1. Daarbij past ook de reactie van de mensen: Hij heeft alles 'wel' gemaakt. Dat herinnert aan Gods oordeel over zijn schepping: het is 'goed'. In de Griekse vertaling van Genesis 1 staat hetzelfde woord.

De Messias

Jezus had het nog even willen tegenhouden, maar niet alleen bij de dove zijn de oren open gegaan en is de tong los gekomen. De oude woorden van de profeet Jesaja zijn werkelijkheid geworden. Ze worden geciteerd: 'de doven doet hij horen en de stommen spreken'. Dat herinnert aan de profetie in Jesaja 35:5-6, de aankondiging van het definitieve heil voor de verlost in Sion. Daarbij wordt hetzelfde (zeldzame) woord gebruikt waarmee het moeizame spreken van de dove wordt omschreven (vers 32). Voor de goede verstaander is dat een belangrijk detail. Het zal hem of haar niet ontgaan dat de profetie in Jesaja 35 eindigt met de verwachting dat 'kommer en zuchten zullen wegvlieden'.

Klaas Spronk

LITURGISCHE NOTITIES**Negende zondag van de zomer**

Naast Marcus 7:31-37 kan de profetie uit Jesaja 35 worden gelezen. Liederen daarbij zijn Gezang 53 en Gezang 245. Wat betreft de brieven zou men vandaag uit Romeinen 8 kunnen lezen, omdat daar net als in de evange-

lielezing sprake is van het zuchten om de teloorgang van de schepping. Daarbij past bijvoorbeeld Gezang 89, 90, 277 of 435. Psalm van de zondag is Psalm 54. Een alternatief is Psalm 40 (onder andere over het openen van de oren). Andere liederen: Gezang 62, 168,

301 en 482. *Suggesties kinderliedren: 'Heer ik kan U horen' uit Bijbel-liederen voor jonge kinderen III, lied 60 (Boekencentrum).*

Klaas Spronk

THEMA

Nooit genoeg?

► Soms moeten dingen worden herhaald voordat ze doordringen. Maar op een gegeven moment lijkt Jezus er genoeg van te hebben om keer op keer in woord en daad hetzelfde te herhalen. Je mag toch van de toeschouwers en toehoorders verwachten dat zij hun ogen en oren er voor openen.

MARCUS 8:1-21

De maaltijd voor die van verre zijn

Het verhaal van de wonderbare spijziging ligt nog vers in het geheugen (6:34-44). Marcus roept het in herinnering als hij schrijft: 'In die dagen, toen er *weer* een grote schare bijeen was.' De vorige keer dat er sprake was van 'een grote schare' was in 6:34. Aan het eind (8:19-20) noemt Jezus de beiden keren dat Hij brood voor die grote schare vermenigvuldigde. De eerste keer had Hij met vijf broden vijftienduizend gevoed, waarbij twaalf manden met brood waren overgeschoten. De tweede keer met zeven broden vierduizend met een overschot van zeven manden. Behalve deze verschillende getallen is er een opmerkelijke toevoeging wat betreft de schare. In vers 3 staat er dat sommigen 'van ver weg' zijn. Terwijl de eerste wonderbare spijziging in de eerste plaats voor Israël was, worden nu ook de buitenstaanders erbij betrokken. We vinden dit terug in de aantallen, zie zondag 23 juli.

Het gebroken brood

Er zijn meer veelzeggende nieuwe elementen in dit tweede verhaal. Ons wordt verteld, dat de schare

al drie dagen bij Jezus is en nu 'ten derden dage' wordt gevoed. Wordt hier verwezen naar de opstanding en naar de blijde boodschap, dat wij mogen delen in het opstandingsleven? We komen dan bij de gedachte in Johannes 6 over Jezus als 'het brood des levens'. Tegen deze achtergrond valt des te meer op, dat in het tweede verhaal brood en vis - anders dan in Marcus 6 - los van elkaar worden genoemd. De woorden in 8:6 'En hij nam de zeven broden, dankte, brak ze en gaf ze aan zijn leerlingen', doen denken aan de instelling van het Avondmaal in 14:22.

Twijfelaars

Na de wonderbare spijziging volgen twee stukjes (8:10-12 en 13-21) over het onbegrip bij zowel de Farizeeën als bij de leerlingen. Net als na de eerste spijziging (6:45) vertrekt Jezus met zijn leerlingen met een schip (8:10). Ze komen in het gebied van Dalmanuta, een ons onbekende streek. Misschien is het wel symbolisch voor de dwalende Farizeeën waarmee Jezus wordt geconfronteerd. Ze accepteren het door Jezus verrichte wonder niet als een teken uit de hemel en geloven niet dat Jezus door God is gezonden. Dit ontlokt een diepe zucht bij Jezus (8:12, zie eerder 7:34). Hij spreekt vervolgens heel afstandelijk over 'dit geslacht'. Het doet denken aan de confrontaties tussen Mozes en de Israëlieten in de woestijn (zie ook Psalm 95:10). Net als Mozes komt Jezus alleen te staan. Want ook de leerlingen laten merken dat ze nog weinig hebben begrepen van wat ze hebben gezien en gehoord. Ze waren tot tweemaal toe getuigen van een broodvermenigvuldiging door Je-

zus. Toch blijken ze, als ze zelf krap in het brood komen te zitten, niet echt te zijn geraakt. Zitten ze te veel vast aan het verleden? Jezus waarschuwt voor de onopvallende, maar diep doorwerkende invloed (zoals zuurdesem in het hele brood) van de Farizeeën en van Herodes. Dat deze twee hier samen worden genoemd, zal geen van beiden prettig hebben gevonden. Ze stonden ver af van elkaar. Toch hadden ze iets gemeen: zoals sommige Farizeeën angstvallig de grenzen van de wet bewaakten, zo stelde Herodes alles in het werk om zijn (wereldlijke) macht te behouden. Dat beletten beiden om open te staan voor woord en werk van Jezus.

Open ogen en oren

Dit verhaal over de tweede spijziging en de twijfel aan Jezus staat tussen twee veel op elkaar lijkende wonderverhalen: over de genezing van een dove (7:31-37) en van een blinde (8:22-26). Het blijkt dat ook de leerlingen het nodig hebben dat hun de oren en de ogen worden geopend (8:18). De toeschouwers van het eerste wonder haalden de woorden van de profeet Jesaja aan. Als Jezus zijn leerlingen verwijt dat ze ogen hebben maar niet zien en oren maar niet horen, klinken er andere woorden van de profeet Jesaja door. Volgens Jesaja 6:10 krijgt de profeet de opdracht: 'opdat het volk met zijn oog niet zie en met zijn oren niet hore en opdat zijn hart niet versta, zodat het zich niet bekere en genezen worde'. Het verhaal dat nu volgt in Marcus laat zien, dat Jezus het er gelukkig niet bij laat zitten.

Klaas Spronk

LITURGISCHE NOTITIES

Tiende zondag van de zomer

Als lezing uit het Oude Testament reikt het leesrooster II Koningen 4:42-44 aan, over een wonderbare spijziging door Elisa. Men zou ook kunnen kiezen voor het hierboven genoemde gedeelte uit Jesaja 6. Psalm

van de zondag 55 sluit in zoverre aan bij de lezing uit Marcus 8 dat ook in deze Psalm sprake is van zuchten (van moedeloosheid om de hardnekkige tegenstand). Ook Psalm 34 past goed in dit verband. In Marcus 8 zijn duidelijke verwijzingen te vinden naar het Avond-

maal. Dat biedt goede aanknopingspunten voor de liturgie en de liedkeuze, bijvoorbeeld Gezang 349, 351 of 361. *Suggesties kinderliederen*: 'Wij brengen het brood' uit *Zing alle dagen III*, lied 15 (NZV).

Klaas Spronk